

Leikin paikat tärkeitä vuosikymmenestä toiseen

24.5.2022 klo 15:45

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, tutkijatohtori Essi Jouhki ja väitöskirjatutkija Veera Moll keräsivät muistoja leikkipuistoista.

”Leikkikentällä tuoksui aina hiekka. Lapsuuden kesät olivat lämpimiä, tai ainakin ne lapsesta tuntuivat siltä. Auringon lämmittämä hiekka. Ja minusta tuntuu, en tiedä, muistanko oikein, että keinuista tarttui käsiin ruskeaa ruostetta. Sekin tuoksui.”

Näin muistelee nimimerkki Elmeri lapsuutensa leikkipuistoa monen muun vastaajan tavoin helmikuussa päättyneessä *Leikin paikat* -muistitietokeruussa. Mielikuvituksellisista leikin paikoista intoutui kirjoittamaan yhteensä 138 henkilöä. Muistelutekstien lisäksi keruu tuotti runsaasti valokuvia ja muuta oheismateriaalia. Keruuseen lähetettiin muistoja eri puolilta Suomea: pääkaupunkiseudun lisäksi esimerkiksi Jyväskylästä, Oulusta, Tampereelta ja Lappeenrannasta.

Vanhimmat vastaajat ovat syntyneet 1930- ja 40-luvulla, nuorimmat taas 2000-luvun alkuvuosina. Iäkkäimpien omat lapsuuden leikit sijoittuvat pääasiassa luonnon paikkoihin. Rakennetut leikkiympäristöt tulivat heille tutuiksi vasta omien lasten ja lastenlasten kautta. Nuoremmille kirjoittajille leikkipuistot ovat puolestaan olleet luontevampi osa lapsuuden kasvuympäristöä. ”*Tämä kyseinen puisto oli olennainen osa lapsuuttani, ja siellä tapahtui suurin osa kaikkein hauskimista lapsuusmuistoista*”, tiivisti eräs vuonna 2000 syntynyt mies. Kirjoitukset kuvaavatkin osuvasti sitä, miten leikkipuistot ovat ajan saatossa vakiintuneet olennaiseksi osaksi kaupunkiympäristöä ja lasten arkea. Nuorimmat, 2000-luvulla syntyneet kirjoittajat muistelevat leikkipuistojä myös nuorten ajanviettopaikkoina.

Suurin osa muistelijoista kirjoittaa oman lapsuutensa näkökulmasta. Vastaajat kuvailevat elävästi leikkipuistojen ympäristöä, leikkivälineitä ja leikkien kulkua. Eräs vuonna 1985 syntynyt mies luonnehtii mielikuvituksen voimaa seuraavasti: ”*Noin viisivuotiaana viihdyin kavereineni enimmäkseen ns. linnan ympäristössä. Se oli kookas puinen rakennelma, jossa oli useampi torni, kiipeilyverkko, liukumäki ja liukutanko. Joskus se oli ritarilinna, toisinaan taas merirosvolaivan kansi.*” Leikin paikoista on myös jäänyt paljon aisti- ja tunnemuistoja: keinun kettinkien kitinää, lämpimän hiekan tunne varpaissa ja karusellin aiheuttamaa pahoinvointia. Kaikki muistot eivät olleet vain positiivisia. Osa vastaajista kertoo myös pelottavista hetkistä, kiusaamisesta ja puistoissa sattuneista vahingoista.

Leikkipuistot eivät ole ainoastaan lasten maailmoja. Muistelijat kirjoittavat myös paikalla olleista aikuisista, kuten leikinohjaajista ja puistotädeistä. Erityisesti helsinkiläisten vastaajien muistoja yhdistävä teema on leikkipuistojen ohjattu toiminta sekä puistoissa kesäisin tarjottu keittolounas. ”*Kävimme sisareni kanssa 60-luvun lopulla melkein joka kesäpäivä Maunulan leikkipuistossa uimassa, leikkimässä ja syömässä. Muistan, kun jonotimme ruokajonossa valkoisia muovilautasia pidellen ja joihin ruokatäti laittoi sitten keittoa isosta tonkasta. [...] Filttimme oli laitettu tarkoituksella metsän reunaan, jonne kaadoimme keiton, jos se ei ollut hyvää*”, kirjoitti eräs helsinkiläinen nainen lounashetkien kulusta.

Keruulla halusimme tavoittaa leikkijöiden ja leikkipuistojen käyttäjien lisäksi niiden parissa työskennelleitä henkilöitä. Näitä vastauksia tuli kaikkiaan 24. Leikkipuistotyöntekijöiden kirjoituksista huokuu arvostus ja ilo omaa ammattia kohtaan, yhdessä tekemisen riemu sekä kohtaamiset lasten ja perheiden kanssa. ”*Toimintaani on aina ryydittänyt ajatus, että kohtaaman lapset elävät omaa ainutlaatuista lapsuuttaan. Minun tehtäväni on tehdä siitä omalta osaltani niin hyvä kuin mahdollista*”, muisteli eräs vuonna 1955 syntynyt entinen leikinohjaaja.

Leikin taika on ajatonta, mutta selkeimmin vuosien mittaan on muuttunut se, miten vanhemmat näkyvät leikkipuistoissa. Leikkipuistomuistoissa vanhemmat ja muut aikuiset eivät ole mukana. Puistoihin tultiin ennen kaikkea yksin tai kaveriporukalla. Omien lasten ja lastenlasten kanssa kirjoittajat ovat kuitenkin toimineet toisin. Leikkipuistoissa vietetään aikaa yhdessä lasten kanssa. Monet kertovatkin puistoista vanhemmuuden näkökulmasta: leikkipuisto ja ohjattu leikkitoiminta on ollut hengähdystauko, sosiaalinen turvaverkko ja mahdollisuus tavata ja tutustua muihin vanhempiin. *”Omalla kohdallani oli suuri apu arkeen, kun sain vähäksi aikaa jättää lapset ulkoilemaan puistoon ammattinsa osaavien ja hyvin mukavien puistotätien luo”*, kirjoittaa vuonna 1956 syntynyt nainen.

Vastaajat pohtivat myös leikkipuistojen nykytilannetta ja tulevaisuutta. Heidän vastauksissaan toistuu toive siitä, että leikkiympäristöjä olisi myös tulevaisuudessa ja, että ne mahdollistaisivat liikkumisen ja leikkimisen, arjen helpottamisen sekä sosiaaliset kohtaamiset niin lapsille kuin aikuisillekin.

Vastauksissa leikkipuistot näyttäytyvät ylisukupolvisina ja läpi elämän kulkevinä sosiaalisina leikin paikkoina: ensin omassa lapsuudessa kavereiden, sisarusten ja läheisten kanssa, aikuisuudessa omien lasten ja muiden huoltajien kanssa ja lopulta isovanhempana lastenlasten kanssa. Toisille ne ovat olleet myös tärkeä työpaikka. Tämän tiivistää osuvasti vuonna 1967 syntynyt nainen: *”Kun näen niissä lapsia leikkimässä ja vanhempia vaunujen kera keskustelemassa, tuntuu nostalgiselta ja iloiselta, että joku asia siirtyy yhä sukupolvelta toiselle keskellä digitalisoitua maailmaa”*.

SKS, tutkijatohtori Essi Jouhki ja väitöskirjatutkija Veera Moll järjestivät *Leikin paikat* -keruun 1.9.2021–31.1.2022. **Kiitämme lämpimästi kaikkia keruuseen osallistuneita!** Vastaajien kesken on arvottu kirjapalkintoja.

Lisätietoja: SKS:n arkisto, keruu@finlit.fi

[← Palaa takaisin](#)

